

Ábyrgðaraðild: "Jón Jónsson (1540-1616)"

1 **Jesus Syrach á norrænu**

Biblía. Gamla testamentið. Jesus Syrach
Jesus | Syrach, a Nor- | rænu. | 1580.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1580
Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)
Umfang: A-N+. (208+) bls. 8°

Þýðandi: Gissur Einarsson (1512-1548)

Viðprent: Luther, Martin (1483-1546): „Formale yfer Bokina Jesu Syrachs D. Mart. Luth.“ A1b-3b.

Viðprent: „Ad Menn Kuñ e Þess frammar til Guds ötta at uppvekiast, eru hier tilsettar Nockrar mals greiner wr Heilagre Ritningu ut af Otta Drottins, auk þeirra sem adur eru i þessari Jesus Syrachs Book.“ O1b-3a.
Athugasemd: Þrjú eintök eru þekkt, öll óheil. Lengst nær eintak í Þjóðbókasafni Skota í Edinborg, endar á N8, en niðurlag er skrifað, O1-3a; þar stendur að bókarlokum: „Þryckt ä Hölum i Hialltadal. | af Jone Jons Syne. Anno. | 1580.“

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði.

Bókfærði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 25-26. • Uggla, Arvid Hjalmar: Uppsala universitetsbiblioteks samling av nyisländsk litteratur, Uppsala universitets biblioteks minnesskrift 1621-1921, Uppsalar 1921, 556-558. • Páll Eggert Ólason (1883-1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 560-562. • Gissur Einarssons islandske oversættelse af Ecclesiasticus og Prouerbia Salomonis, *Bibliotheca Arnamagnæana* 15 (1955). • Westergaard-Nielsen, Christian: To bibelske visdomsbøger og deres islandske overlevering, *Bibliotheca Arnamagnæana* 16 (1957).

2 Dietrich, Veit (1506-1549)
Luther, Martin (1483-1546)

Súmmaría yfir það gamla testamentið

Summaria | Yfer það Gamla | Testamentid. | Þad er, | Iñ ehalld og meining sierhuers Capitula, | Og huad Madur skal af sierhuerium Capitula | hellst læra. Samsett af Vito | Theodoro. | Vtlagt a Islendsku af | Gudbrande Thorlaks syne. | O | Sæler eru þeir sem ad heyra Gudz ord | og vardueita það Luc. XI. | A.
Að bókarlokum: „Þryckt a Nupufelle af Jone Jons syne, | Þann XI. Dag Januarij. | 1591.“

Útgáfustaður og -ár: Núpufell, 1591

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: A, A-P, Aa-Dd, Dd-Ee, F2, Ee-Mm. 2 ómerkt bl. [319] bls. 4°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Þeim Kristeliga Lesara, Nad og Fridur af Gude Fødur fyrer Jesum Christum“ A1b-4a. Formáli.

Viðprent: Luther, Martin (1483-1546): „Summaria yfer Psalltarañ Samsett Af D. Martin. Luther“ Cc3a-Mm[5]a.

Athugasemd: Í neðstu línu á titilsíðu er arkavísir.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfærði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 41-42.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/6bf205b5-403a-4ff2-b789-51e39c616255>

3 **Evangelía, pistlar og kollektur**

Helgisíðabók

Euangelia | Pistlar og Collectur | sem Lesin verda Arid vm | kring j Kirkiu sóf- | nóðinum, a | Suñ u Dògum og þeim Hatijdū, | sem halldnar, eru epter Ordi- | nantionne. | og | Nockrar Bæner, at bidia, | a sierligøstum Hatijd- | um Arsins.

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum j Hiallta dal, af | Jone Jons syne, Þañ XII | Dag Februarij. | 1581“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1581

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: A-R3. [262] bls. 8°

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Háskólabókasafni í Uppsölum, en óheilt; í það vantar A4–5. Í Lbs. 1235, 8vo er uppskrift af bókinni.

Efnisorð: Guðfræði ; Helgisíðabækur

4 Dietrich, Veit (1506–1549)

Súmmaría yfir það nýja testamentið

Summaria | Yfer Þad Nyia Tes- | tamentid. | Þad er. | Innehalld, Meining og Vnderstada Malsins, Og | Þær sierlegustu Lærdoms greiner, sem eru, j Sierhuerium Capitula, | Skrifadar j Þysku Male af Vel lærdum Manne Vito | Theodoro, Sem Var Predikare Gudligs Ordz | j þeim Stad Norenberg j | Þyska Lande. | A Islensku Vtlagdar af Gudbrande | Thorlaks Syne. | O | Coloss. III. | Latid Christi Ord Rijkugliga byggia a medal ydar | med allre Visku. | 1589.

Að bókarlokum: „Þryckt a Nupufelle j Eyiafirde | af Jone Jons syne, Aar epter Gudz burd. | M. D. LXXXIX.“ Aaa3b.

Útgáfustaður og -ár: Núpufell, 1589

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: A2, B-Þ, Aa-Þþ, Aaa3. [386] bls. 4°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „„Þeim Froma Lesara oskar eg Gudbrandur Thorlaks Son Nadar og Fridar af Gude Fødur fyrer Jesum Christum.“ A1b–2b. Formáli.

Prentafrigiði: Leiðréttingar á Aaa3b eru ekki í öllum eintökum.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 39–40. • Pétur Sigurðsson (1896–1971): Sextánda og seytjándu aldar bækur íslenzkar, *Árbók Landsbókasafns* 9 (1952), 81.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/08fe0430-3707-4690-a8a2-93d7ce2e885b>

5 Hemmingsen, Niels (1513–1600)

Lífsins vegur

Lífsins | Vegur | Þat er, | Ein Söñ og Kristeleg vnderuijsun Huad | sa Madur skal Vita, Trua, og Giöra, | sem óðlast vill Eilift Lijf. | Samsett af heylgærdum Mañ e | Doct. Niels Heming syne. | A Islensku vtlögð af mier | Gudbrandi Thorlakssyne. | O | Prentat a Holum af Jone Jons syne. | Añ o 1575.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1575

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: A, 4 bl., B-T3. [302] bls. 8°

Útgáfa: 1

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „FROMVM OG HEIDVRSAMLIGUM Mañ i Guñ are Bonda Gijsla syne, Minum sierdeilis godum Vin oskar eg Gudbrandur Thorlak son, Nadar og Fridar af Gude Faudr fyre Vorn Drottiñ Jhesum Christum.“ A2a–[10]b. Tileinkun dagsett 23. desember 1575.

Viðprent: „AF BARNAGANVM NOCKRAR Greiner og Articuli.“ A[11]a–b.

Viðprent: Hemmingsen, Niels (1513–1600): „Erligum edalbornū vjjsum og Gudhræddū mañ e Biorn Kaes til Strarup Danmarks Rijkis Radzherra og Hofudz mañ e vpp a Malmeyiar slot og hñ s Erligu edalboriñ e skirlifu og Gudhræddu husfru Christinu Nielsdottr, oskar Niels Hemigs son Nad og Frid af Gude Faudur fyrer vorn Drottiñ Jesū Christum.“ B1a–C3a. Tileinkun dagsett „Sancti Marteiens Messu Dag“ 1570.

Viðprent: „ÞANN CXVij PSAL. Confitemini.“ T2a–3a.

Viðprent: „Numeri vj. Cpa.“ T3b.

Prentafrigiði: Tvö eintök þekkt eru í Konungsbókhlöðu í Kaupmannahöfn; annað er prentað á skinn með afbrigði í 12. línu á titilsíðu, „Prētat“ fyrir „Prentat“, og ekkert greinarmerki í lok línunnar. Í

pappírseintakið vantar A2-[9] og alla örkina P.

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 17-19.

6 Huberinus, Caspar (1500-1553)

Um guðs reiði og miskunn

Wm Gudz | Reide og Myskun | Ein Nytsamlig Edla Bok, Vtskrifud | af vel lærdū Manne Caspar | Huberino, Eñ | a Islend- | sku vtløgd af | Herra Olafi Hiallta syne godrar Miñ - | ingar Añ | o Dom. M. D. LX. V. | I. Samuelis II. Cap. | Drottin Deyder og hñ | Lifgar, hañ | | leider til Heluijtis og aptur j | burtu þadan

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum i hiallta | Dal af Jone Jons syne Þann | XXIII. Dag Martij. Ma- | nadar Añ | o Domini. | 1579“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1579

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: A-P, Aa-Bb6. [412] bls. 8°

Útgefandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Þýðandi: Ólafur Hjaltason (1500-1569)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Ad Pium Lectorem“ A1b-6a. Formáli.

Viðprent: Luther, Martin (1483-1546): „Martini Lutheri Formali Til huers og eins gods Christins Mans“ A6b-7b.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Konungsbókhöfðu í Kaupmannahöfn.

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 24-25.

7 **Biblíja það er öll heilög ritning**

Biblíja

Guðbrandsbiblíja

Biblia | Þad Er, Øll | Heilög Ritning, vtløgd | a Norrænu. | Med Formalum Doct. | Martini. Lutheri. | Prentad a Holum, Af | Jone Jons Syne | M D LXXXIII.

Að bókarlokum: „Þetta Bibliu verk var endad | a Holum i Hiallta dal, af Jone Jons Syne, | þañ | vj. Dag Junij. Añ | o Domini. M D LXXXiii“

Auka titilsíða: „Allar Spa- | mañ | a Bækurnar, vtlagd- | ar a Norrænu | Act. 10. | Þessum (Christo) bera all- | er Spamenn Vitne, Ad | aller þeir sem trua a hañ | , | skulu fa Fyrergiefning | Syndañ | a, fyrer hñ | s | Nafn | M D L XXXIII.“ 4, cxcii, cxc. Á sumum eintökum eru breytt línuskil á titilsíðu: „vtagd- | ar“. Blaðatal lxxxviii og xc vantar; fyrri talan hefur verið sett á lxxxvii b, en síðari talan á lxxxix b.

Auka titilsíða: „Nyia Testa- | mentum, a Norrænu. | Matth. 17. | Þesse er minn Elskuligur | Sonur, ad huerium mier | vel þocknast, Honum | skulu þier hlyda | 1584.“ 1, cxxiii, 1.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1584

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: 2° Bókinni er skipt í þrjá hluta, og er hver þeirra sér um arka- og blaðatal; fyrsti hluti: [6], ccxcv bl.; annar hluti: [4], cxcii [rétt: cxc] bl.; þriðji hluti: [1], cxxiii, [1] bl.

Útgáfa: 1

Útgefandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Þýðandi: Oddur Gottskálksson (-1556)

Þýðandi: Gissur Einarsson (1512-1548)

Viðprent: Friðrik II Danakonungur (1534-1588): „WI Friderich thend Anden ...“ 1b. Konungsbréf dagsett 19. apríl 1579.

Viðprent: Friðrik II Danakonungur (1534-1588): „WI Friderich thend Anden ...“ 2a. Konungsbréf dagsett 22. apríl 1579.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Til Lesarans“ cxxiv a.

Athugasemd: Notuð er þýðing Nýja testamentisins eftir Odd Gottskálksson sem mun einnig hafa þýtt nokkurn hluta Gamla testamentisins; Gissur biskup Einarsson þýddi Orðskviðu Salómons og Jesú Síraks bók; um aðra þýðendur er óvíst. Ljósprentuð í Reykjavík 1956-1957 og aftur 1984.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblíja

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblöðum. Í skraut á titilsíðum eru felld orðin: „ÞESSE ER MINN ELSKLEGI SONVR I HVERIVM MIER VEL“. 1.-4., 7. og 8. lína á aðaltitilsíðu í rauðum lit.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916),

28-35. • Harboe, Ludvig (1709-1783): Kurtze Nachricht von der Isländischen Bibel-Historie, Dänische Bibliothec 8 (1746), 1-156. • Henderson, Ebenezer (1784-1858): Iceland 2, Edinborg 1818, 247-306. Íslensk þýðing, Reykjavík 1957, 391-428. • Guðbrandur Vigfússon (1827-1899), Powell, Georg: An Icelandic prose reader, Oxford 1879, 433-443. • Páll Eggert Ólason (1883-1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 538 o. áfr. • Páll Eggert Ólason (1883-1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 4, Reykjavík 1926, 373-383. • Haraldur Nielsson (1868-1928): De islandske bibeloversættelser, Studier tilegnede Fr. Buhl, Kaupmannahöfn 1925, 181-198. • Bonde, Hildegard: Die Gudbrand-Bibel, Zentralblatt für Bibliothekswesen 52 (1935), 241-247. • Westergaard-Nielsen, Christian: Um þýðingu Guðbrandarbiblíu, Kirkjuritið 12 (1946), 318-329. • Westergaard-Nielsen, Christian: To bibelske visdomsbøger og deres islandske overlevering, Bibliotheca Arnamagnæana 16 (1957), 364-378, 453-464. • Magnús Már Lárusson (1917-2006): Drög að sögu íslenzkra biblíuþýðinga 1540-1815, Kirkjuritið 15 (1949), 336-351. • Steingrímur J. Þorsteinsson (1911-1973): Íslenzkar biblíuþýðingar, Víðförli 4 (1950), 48-85. • Rosenkilde, Volmer: Europæiske bibeltryk, Esbjerg 1952, 202-206. • Bandle, Oskar (1926-2009): Die Sprache der Guðbrandsbiblíu, Bibliotheca Arnamagnæana 17 (1956). • Magerøy, Ellen Marie: Planteornamentikken i islandsk treskurd, Bibliotheca Arnamagnæana Supplement 5 (1967), 55 o. áfr. • Stefán Karlsson (1928-2006): Um Guðbrandsbiblíu, Saga 22 (1984), 46-55. • Einar Gunnar Pétursson (1941): Guðbrandur Þorláksson og bókaútgáfa hans, Árbók Landsbókasafns Nýr fl. 10 (1984), 5-26. • Einar Gunnar Pétursson (1941): Fáein atriði um biblíuna úr Minnis- og reikningabók Guðbrands biskups, Árbók Landsbókasafns Nýr fl. 10 (1984), 27-36. • Böðvar Kvaran (1919-2002): Auðlegð Íslendinga, Reykjavík 1995, 50-54. • Ragnar Fjalar Lárusson (1927-2005): Hólabiblíurnar þrjár, På sporet af gamle bibler, Kaupmannahöfn 1995, 35-43, 46-58. • Guðrún Kvaran: Die Anfänge der Buchdruckerkunst in Island und die isländische Bibel von 1584, Gutenberg-Jahrbuch 72 (1997), 140-147.
Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/cc67179c-0a98-4489-aa90-977c46b38117>

Graduale

Grallari

GRADVALE. | Ein Almeñ e- | leg Messusongs Bok | saman teken og skrifud, til meire og | samþyckelegre Einingar, i þeim Söng og | Ceremonium, sem j Kirkiunne skal syn- | giast og halldast hier i Lande Ep- | ter Ordinantionne | af | H. Gudbrand Thorlaks syne. | Item. Almeneleg Handbok med Collec- | tum og Oratium sem Lesast skulu i Kirkiu | Söfnudinum Aarid vm kring. | I. Corint. xiiij. | Latid alla hlute sidsamlega, og skickanliga fram | fara ydar a mille. | Item. xj. Cap. | Ef sa er einhuer ydar a medal, sem þrattunar samur | vill vera, Hann vite þad, ad vier hofum ecke slykan Sid- | uana, og ei helldur Gudz Søfnødur.

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum j Hialltadal | af Jone Jons syne, xxv. Dag Oct. | MD XCIII.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1594

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: Titilblað, A-D, Aa-Hh. [257] bls. 4°

Útgáfa: 1

Útgefandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Friðrik II Danakonungur (1534–1588): „FReiderich Thend Anden med Gudz Naade ...“ A1a. Konungsbréf dagsett 29. apríl 1585.

Viðprent: Oddur Einarsson (1559–1630): „Vm þaṇ Psalma Saung sem tijdkast j Kristeligre Kirkiu, nockur Vnderuijsun af lærdra Manna Bokum, Þeim til Frodleiks sem þad hafa ecke sialfer lesid. Skrifud af vel Lærdum og Heidarligum Maṇ e, Herra Odde Einars syne, Biskuþe yfer Skalhollts Stikte.“ A1a–4b. Dagsett 26. nóvember 1594.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (–1627): „Vm þad retta Messu Embætte, huernen þad skal halldast, efter Rette Gudz Orda Hliodan, med Saung og Ceremonium“ B1a–C2a. Formáli.

Viðprent: „Messu Embætte a Bæna dógum. og Samkomu dógum, þar þeir eru halldner.“ Þ3b–Aa4b.

Viðprent: „Hier epterfylgia nockrar vtualdar Bæner og Oratiur sem lesast j Messuṇ e a Sunnudógum og ódrum. Hatijdū kringū Ared.“ Bb1a–Dd4b.

Viðprent: „Ein Almennelig Handbok fyrer einfallda Presta Huernen Børn skal skjira. Hion samaṇ Vigia, Siukra vitia, og nockut fleira sem Keṇ emañ a Embætte vid kemur.“ Ee1a–Hh4a.

Athugasemd: Við bls. I1b er skotið inn í örð miða sem á er prentað annað vers í messuupphafi á kyndilmessu: „Versus secundus. Flockur Einglanna ...“, en það hefur fallið niður við prentun bókarinnar. Handbók presta var áður prentuð í Einni kristilegri handbók Marteins Einarssonar 1555, en síðar í Helgisíðabók 1658 og oftár. Ljósprentað í Reykjavík 1944 og aftur 1982 (ársett 1976).

Athugasemd:

Efnisorð: Guðfræði ; Messusöngsbækur ; Nótur

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 45–46. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Upptök sálma og sálmalaga í lútherskum sið á Íslandi, Reykjavík 1924. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 4, Reykjavík 1926, 409–416. • Guðbrandur Jónsson (1888–1953): Formáli, Graduale, Reykjavík 1944. • Björn Magnússon (1904–1997): Þróun guðsþjónustuforms íslenzku kirkjunnar frá siðaskiptum, *Samtíð og saga* 6 (1954), 92–116. • Arngrímur Jónsson: Fyrstu handbækur presta á Íslandi eftir siðbót. Handbók Marteins Einarssonar, handritið Ny kgl. Saml. 138 4to, Graduale 1594. Lítúrgísk þróunarsaga íslenzkrar helgisíðahefðar á 16. öld, Reykjavík 1992.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/979f4501-26c9-4309-9b39-0006d4bca10f>

9 Lögbók Íslendinga

Jónsbók

Lögbok | Íslendinga, Hueria saman | Hefur Sett Magnus Noregs Kongr, | Lofligrar minningar, So sem hans | Bref og Formale vottar. | Yferlesin Epter þeim Riettustu og ellstu | Løgbokū sem til hafa feingizt. | Og Prentud epter Bon og Forlage Heid | arligs Mans Jons Jons sonar | Løgmans. | 1578

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum i hiallta | Dal af Jone Jons syne Þann | Fyrsta Dag Majj. Manadar | Aṇ o Do. | 1578.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1578

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)
Umfang: A–Ð, Aa–Ll3. [550] bls. 8°

Útgefandi: Jón Jónsson (1536–1606)
Athugasemd: Ljósprentað í Kaupmannahöfn 1934 í Monumenta typographica Islandica 3.

Efnisorð: Lög

Skreytingar: 1., 6., 7. og 11. lína á titilsíðu í rauðum lit.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): The ancient laws of Norway and Iceland, *Islandica* 4 (1911), 20–21. • Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 22–23. • Ólafur Halldórsson (1855–1930): Indledning, *Jónsbók*, Kaupmannahöfn 1904, xxi o. áfr. • Ólafur Lárusson (1885–1961): Introduction, *Monumenta typographica Islandica* 3, Kaupmannahöfn 1934. • Pétur Sigurðsson (1896–1971): Sextánda og seytjándu aldar bækur íslenskar, *Árbók Landsbókasafns* 9 (1952), 79–81.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/9df4c6be-c7a6-479d-af8d-f290e17bd254>

10 Palladius, Peder (1503–1560)

Katekismus

CATECHISMVS | ÐAD ER | E|n Stutt Vtlagning | Catechismi Srifut[!] a Latinu fyre Norska | Soknarpresta af Doctor. Petro | Palladio Lofligar miñ ingar | *Biskupe* ad Sælande j Dan- | mörk. Añ o. 1541. | Nu Ad nyiu yfersiedur og Prentadur, ein- | fölldum Soknarprestum og almuga | til gagns og nytsemdar | Añ o. 1576. | G. Th. | O | A

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum Af Jone Jons syne | Ðañ 24. Dag Martij. 1576.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1576

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: 70 bl. 8°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: „PETRVS PALLADIVS ÆSKER Heidarligum Herrum og Brædrum j Christo, Soknarprestum j Norige eilijfa Saluhialp.“ 1a–2b bl.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í bókasafni Cornell-háskóla, en í það vantar 65.–66. bl. Í skrá um bókasafn Harboes biskups er talinn „Catechismus. Holum 1579.“ Við þetta er bætt orðinu „deest“, þ. e. bókina vantar. Þessi útgáfa er ekki þekkt nú og óvíst hvort hér er um að ræða Katekismus eftir Palladius eða Lúther.

Efnisorð: Guðfræði ; Katekismar / Barnalærdómur

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Bibliotheca Harboiana 2 (1784), 236. • Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 19–20. • Halldór Hermannsson (1878–1958): Bibliographical notes, *Islandica* 29 (1942), 66–68. • Nielsen, Lauritz (1881–1947): Dansk bibliografi 1551–1600, Kaupmannahöfn 1931–1933, 1272. • Halldór Hermannsson (1878–1958): Gamlar íslenskar bækur, *Lesbók Morgunblaðsins* 6 (1931), 27–29.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/cc0923f5-1478-4a43-8f6d-dd47d865355e>

11 Salómonis orðskviðir

Biblía. Gamla testamentið. Orðskviðir

Salomo- | nis Ordzkuider | a Norrænu | O | Actorum X. | Huer sem Ottast Gud, og | giørerer Riettuise a þeim | hefur hñ þocknan.

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum i Hialltadal, | af Jone Jonssyne. Añ o | 1580.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1580

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: A–I4. [135] bls. 8°

Þýðandi: Gissur Einarsson (1512–1548)

Viðprent: Luther, Martin (1483–1546): „Formale yfer Ordzkuida Bokina Salomonis. D. M. L.“ A2a–5b.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði. Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 25. • Uggla, Arvid Hjalmar: Uppsala universitetsbiblioteks samling av nyisländsk litteratur, Uppsala universitets biblioteks minnesskrift 1621–1921, Uppsalir 1921, 556–558. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 559–560. • Gissur Einarssons íslandske oversættelse af Ecclesiasticus og Prouerbia Salomonis, *Bibliotheca Arnamagnæana* 15 (1955). • Westergaard-Nielsen, Christian: To bibelske visdomsbøger og deres íslandske overlevering, *Bibliotheca*

Arnamagnæana 16 (1957).

12 Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Bænabók

Bænabok | MED MORGVM GODVM | og nytsamligum bænum naudsynlig | um a þessum haskasamliga tíjma | ad bidia Gud og aluarliga a ad kalla | j aullū vorum naudsynium | og haskasemdum | Til samans lesin og vt lōgd af mier | Gudbrandi Thorlaks syne | Luc. 22 | Þui sofi þier? standid vpp og bid- | iid, so at þier fallit ei j freistni | Prtenad[!] a Holū af Jone Jons syne | Añ o M D LXX Vj | ɔ:c

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1576

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: [16], 62 [rétt: 92], [3] bl. 8°

Viðprent: „Almanak“ [1b-13a] bl.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Eiñ litill formali til þessarar bæna bokar, huernin eiñ kristiñ maðr skal skicka sig til bænarinar suo hñ kuñ e rietteliga at akalla Gud Gudbrandur Thorlaks son“ [13b-16b] bl.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Staats- und Universitätsbibliothek í Hamburg.

Efnisorð: Guðfræði ; Bæni

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Bibliographical notes, *Islandica* 29 (1942), 66. • Hamburg und Island, Hamburg 1930, 47. • Halldór Hermannsson (1878-1958): *Gamlar íslenskar bækur*, *Lesbók Morgunblaðsins* 6 (1931), 27-29.

13 Pfeffinger, Johannes (1493-1573)

Ein kristileg og stuttleg undirvísan

EIN | christilig | Og Stuttlig Vnderuijsan Vm Mañ sins | Riettelætting fyre Gude. Skrifad af | Diuplærdum Mañ e Doctor | Johañ es Pheffinger. | Añ o 1551. | Asamt Nockrum Audrum Nytsendar | og Lærdoms vnderuijsonum sem | Vppteiknad er a epterfylg- | ianda Blade. | Vtlagt Af G. TH. Syne | 1576. | ɔ:c

Að bókarlokum: „Dycktt a Holum af Jone Jons syne | Þañ 17. Dag Febru. 1576.“

Auka titilsíða: Spangenberg, Johann (1484-1550): „Einn hug- | gunar BaKlingur[!] Og | Christelig vnder vijsun, huørnin Maduriñ skal | sig til eins Christeligs afgangis af | þessum Heime til reida. | Med Spurningum samsett, af Jo- | hañ e Spangenberg. | Vtsett a Íslensku af Gudbrande | Thorlakssyne. | O“ A1a.

Auka titilsíða: Spangenberg, Johann (1484-1550): „Af christilig- | um RiddaraSkap Og | Vid hueria Ouine ein Kristiñ mañ eskia | hefr ad beriazt hier j heime, | Stuttlig vnderuijsan vt af Heilag- | re skript, Samantekiñ af Joh | Spangenberg. | G. TH. | O“ C4b.

Auka titilsíða: Palladius, Niels (-1560): „Vm Dōa- | Dag | Eirn Nytsamligur tra | ctatus, Samsettr og skrifadr a Dōnsku, | Af M. Nicolao Palladio lof- | ligar miñ ingar Superinten- | dente Skaneyiar stigtis, | ar et ct. 1558 | Gudbrandur Thorlaks Son. | O“ F2a.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1576

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: ɔ:c, A-K7. 8, 41, 38 bl. 8°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: „Ein Bæn.“ ɔ:c8b.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „TIL LESARANS.“ A1b.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Þeim ed les, til seigist heilsan j Gude.“ C5a-b. Formáli.

Viðprent: „Vt Af Riddaraskap PapI STANNA“ E4a-F1b.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Konungsbókhlöðu í Kaupmannahöfn

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): *Icelandic books of the sixteenth century*, *Islandica* 9 (1916), 20-21.